

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unităţii»
în
Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 7 Octobře 1893.

Numărul 40.

Periculu celú mai mare.

Articulu de lege XXVI din 1893 este periculosú pentru caracterul confesionalú şi naţionalú alú şócolorú nóstre aprópe în toţi paragrafil sėi, dacá nu ne vomú îngriji de timpuriú, să prevenimú consecinţele lui grave.

Ací nu este altá mântuire, decâtú să sistemisámú salarele până la minimulú de 300 fl. respective 200 fl.

Asemenea trebuie să luámú de timpuriú dispoziţiile de lipsă, ca acelú salariú să se incasseze uşorú, fără întervenirea, pe câtú se póte, a autorităţilor politice, cari pe b́asa paragrafului 9 tocmai din incidentulú acestei incasării de salariú potú nimici vre una sau alta din şócele nóstre.

Periculu celú mai mare însă îl vedemú noi în paragraful 12 alú legii. Acesta dispune urmátóarele: „In astfelú de comune, în cari întreţinú mai multe confesiuni şócle poporale, şi fiesce care din ele reclamá ajutoriulú de statú; totú astfelú acolo, unde numai o şóclá comunalá sau confesionalá are lipsá de ajutoriulú de statú, ministrulú de culte şi instrucţiunea publicá, după ascultarea comisuni administrative municipale, — dacá acésta o reclamá interese importante de statú, — póte înfiinţa în sensulú paragrafului 9 o şóclá de statú şi totodată póte cassa şóclá comunalá sau confesionalá.“

Este însă cunoscutú, cá mai virtosú în Transilvania suntú fórtē multe

comunele, unde se aflá lângá olaltá câte trei patru confesiuni, cari susţinú şócla lorú proprie.

Astfelú avemú comune, chiarú şi rurale, unde şi romano-catolicii şi calvinii, şi greco-catolicii, orí greco-orientalii íşi susţinú şócle proprii. În comune mici locuite de atátea confesiuni, de sine se înţelege, cá fiesce care confesiune este puţinú numérosá şi prin urmare comunitatea ei bisericescă nu póte crea atátea mijlóce, câte se recerú pentru susţinerea unei şócle la nivelulú pretinsú mai virtosú de legea amintită. Din care causá fiesce care din acéste confesiuni, — dacá nu se vorú cumpeni bine lucrurile — vorú reclama ajutoriulú de statú.

În casulú din urmă ministrulú de culte şi instrucţiunea publicá fórtē uşorú póte veni la idea, cá interesele importante de statú pretindú, ca nici una din şócele confesionale să nu mai existe, ci să se casseze tóte şi în loculú lorú cu ajutoriulú, ce ar fi să se dea acelorú şócle confesionale, să se înfiinţeze o şóclá de statú.

La idea, la convingerea acésta este cu neputinţá să nu viná unú Ministru magiarú, care scie, cá de exemplu romano-catolicii, şi mai virtosú calvinii şi eventualú şi unitarii din comuna respectivá suntú magiarí, cari de sigurú pentru ca să se póta promova mărirea statuluiú „naţionalú magiarú“, nu vorú protesta în contra cassării şócolorú sale confesionale cu atátú mai virtosú, cá

sistarea şócolorú lorú trage după sine şi nimicirea şóclei confesionale románesce, ér cassarea şóclei románesce în comune mestecate cu magiarí este identicá cu sentinţa de mórte pentru elementulú románescú din acele comune. Comisiunile administrative municipale, vedéndú, cá pe calea acésta se póte stirpi elementulú románescú din unele comune mestecate, încá vorú fi de convingerea Ministrului, ca adecá să se casseze nesmintitú şócele confesionale, cari reclamá ajutoriulú de statú, şi în loculú lorú să se înfiinţeze şóclá de statú, deórece numai așa se póte spera, cá acésta putere de resistinţá a elementului románescú în contra amalgamisării sale în elementulú magiarú va slábi. Şi cine scie, dacá nu se vorú afla şi comisuni administrative municipale, cari vorú motiva cassarea şócolorú confesionale în comunele locuite de diferite naţionalităţi cu argumentulú, care astáđi este fórtē la modá, cá adecá prin acésta se va lua „Valachilorú“ posibilitatea de a mai „valachisa“ pe Magiarí?

Prima îngrijire decí a clerului şi a poporului nostru trebuie să fie aţintită asupra comunelorú locuite de diferite naţionalităţi, cari íşi susţinú şócele lorú proprii confesionale alátura cu şócele nóstre confesionale románesce. Pentru sistemisarea salarelorú la acéste şócle románesce trebuie să facemú totú, ce este cu putinţá până la estremá. Pentru astfelú de şócle románesce nu este iertatú să reclamámú ajutoriulú de statú, dacá nu voimú, ca prin acésta să să-

Feuilleton.

Luntraşulú pocáitú.

I.

Era în anulú 1884, serbátórea Sínlei Máriei micí. Sórele sfinţindú íşi arunca rádele sale cele din urmă pe valurile spumegânde ale ríului O... şi prin micile fereşti dela coliba podariului.

Timpulú era linú. Nu se auđia nici unú sgomotú afará de murmurulú pricinuitú de valurile, ce se rostogoliau unulú preste altulú.

Acea-şi linişte domnia şi în coliba podariului. Elú încá nu se culcase. Bětránulú Niculae, cum se chema podariulú, şedea pe unú scáunelú, rázimându-şi fruntea pe mání. Elú şedea adese în chipulú ásta dusú pe gânduri, dar nici odatá nu a fostú mai seriosú şi mai gânditorú ca în ziua Nascerii Stei Márii. În ziua aceea elú nu trecea pe nimeni preste ríu cu luntrea. Lucrulú acesta îlú isprávia pentru elú unú prietinú de alú lui. Elú mergea în ziua aceea lângá o cruce ridicatá pe o stínca nu departe de ríu şi

acolo petrecea tótá ziua nemáncândú nimicú, ci totú rugându-se.

Elú venise aci înainte de asta cu óce ani, cândú cumpărândú coliba din marginea ríului primi şi podáritulú, din care agonisia atáta, câtú să póta trái cinstitú de pe o di pe alta. Nimeni nu scia spune, de unde a venitú. Altcum însă nici nu-í pása niménil de bėtránulú luntraşú, care tráia totú retrasú.

Şi așa cum sta totú pe gânduri, o şeráturá ascuţită îlú deşteptá dintr'însele. Elú se scólá, ésá din colibá, şi fiindú încá puţiná luminá, observá pe celalaltú ţermú trei bábáfi, cari áşteptá să fie trecuţi. De-órece prietinulú, care îlú înlocuise în ziua aceea, se duse acasă, podariulú deslégá însu-şí luntrea şi trece de ceea parte.

„N'ai trecutú ađi dincolo pe unú bábátu cam de 35 de ani, care avea pe capú o pělárie latá négrá şi era îmbrácatú cu o manta surá?“ îlú întrebá pe luntraşulú unulú din cei trei.

„Dvóstre sunteţi cei dintáiu, pe cari íi trecú astáđi, cáci tótá ziua am fostú dusú.“

„Minţesci!“ strigá rástitú străinulú. „Spune-ne adevéruulú, cáci altcum vei páti-o réu!“

„Nu minţescú,“ răspunse podariulú cu

nepásare, „ar spusú adevéruulú, şi dacá nu-mí credeţi, nu-mí pasá de locú!“ Şi dicéndú acésta voi să se depárteze.

„Stái!“ îlú opresce străinulú apucându-lú de braţú. „Spune-ne, care cale duce la graniţa Austriei, şi în câtú timpú amú ajunge până acolo?“

„Éta apucaţi pe calea acésta, care singurá duce într'acolo, şi de vé veţi grábi, în dóué óre sunteţi la graniţá.“

Cei trei străini, după ce trecurá ríulú, pornirá cu grabá pe calea anunţată, ér bėtránulú întrá în coliba sa ciátindú din capú.

II.

Dupá o jumátate de órá din partea ceealaltá a ríului se auđi éráşi unú strigátú ca semnú, cá cineva voeşte să fie trecutú.

„Óre cine vre să trecá așa tárdiú?“ se întrebá bėtránulú murmurândú. Ajunsú dincolo aflá pe unú singurú bábátu îmbrácatú într'o manta surá şi purtândú o pělárie latá négrá, care după cum se putea bága de samá la lumina lunei, avea vre-o 30—35 de ani.

„Încá ađi va trebui să ajungú la graniţa austriacá, începú călécóriuulú, „şi te voiú plăti bine, dacá mé vei petrece până acolo.“

„Vino mai íntáiu în coliba mea,“ díse bėtránulú.

până înşine grópa şcolei românesce şi să ne periclităm naţionalitatea şi biserica.

Nu mai puţin grije trebuie să avem şi de şcolele noastre confesionale din acelea comune politice, unde se află deja şcolă de stat. Nici pentru acelea şcole confesionale nu este iertată să cerem ajutoriu de stat, pentru că cererea acestui ajutoriu uşor se poate folosi de pretext pentru cassarea lor şi îndrumarea pruncilor români la cercetarea respectivei şcole de stat. Până acum putea să existe ori ce şcolă confesională alături cu şcolă de stat. Astăzi însă în sensul paragrafului 12 din legea citată şcolă confesională numai aşa poate exista în aceeaşi comună politică alături cu şcolă de stat, dacă nu va reclama ajutoriu de stat spre a-şi putea dota învăţătorii cu salarii de cel puţin 300 fl.

Amu arătat, unde se ascunde pericolul cel mai mare pentru şcolele noastre românesce confesionale în urma articolului de lege XXVI din 1893. Delăturarea acestui pericol nu se poate spera fără de zel şi sacrificiu egal cu iubirea noastră de biserică şi naţiune. În prevederea acestui pericol amu iniţiat noi „Colecta cruceriului“. Acestei colecte s'ar fi putut da o estensiune şi intensiune mare în toate unghiurile locuite de Români, şi astfel s'ar fi pus la dispunerea autorităţilor noastre şcolare sume considerabile pentru susţinerea şcolilor confesionale în punctele periclitare. Mulţi însă nu ne-au priceput, sau mai bine zicându nu au voit să ne priceapă, *ér din partea colegilor nostri dela celelalte foi românesce idea acesta nu a fost ventilată de loc. Ne rugăm deci de aceia, cari ne-au priceput şi s'au angajat a face colecta din cestiune, ca măcar dînşii să nu slăbescă din zel, şi să continue pe calea începută, căci în mijlocul lipşilor, de cari este impresurată biserica noastră din toate părţile, ori ce cruceriu poate fi folositoriu. Înăzdar accentuăm*

naţionalismul nostru, dacă acelea accente se perd în vînt fără de nici o faptă, care să contribuie la conservarea naţionalităţii noastre în aceste timpuri grele şi la înaintarea culturii noastre românesce.

Cestiunea română în comisiunea petiţionară a dietei. — În sesiunea petiţionară a dietei s'au desbătut în 29 Sept. şi două petiţiuni referitoare la răspunsurile date Monarchului la Boroşu-Şebeşu şi la Kőszeg, pentru cari răspunsuri se face responsabilită guvernului. Ce priveste însă şi cestiunea naţionalităţilor, guvernul actual la formarea sa nu a făcută nici o declaraţiune referitoare la această cestiune, faţă cu care toate guvernele trebuie să aibă acelaşi program. Cu privire la liniamentele fundamentale şi la direcţiunea de urmat în cestiunea acesta nu este nici o diferenţă între partide. (Scim bine, că când o vorbă de naţionalităţile nemagiare, toate partidele se unesc.) Négă dlú ministru, că în răspunsul Monarchului naţiunea magiară ar fi pusă pe aceeaşi treptă cu naţionalităţile. Mai însemnate sunt enunţările făcute în comisiune de dlú ministru Hieronymi. Elú díse: Nu încapă îndoeală, că în urma petiţiunilor date va fi vorbă în cameră de cestiunea naţionalităţilor. După părerea lui Ungaria nu poate urma altă politică faţă cu naţionalitatea română, decât aceea, ca să păşescă cu totă rigórea legii contra acelora, cari agitéză contra constituţiei şi a legilor, dară totdeuna să deosebescă de agitatori pe acei compatrioţi români, cari respectéză legea şi constituţiunea. Acestei politice correspund deplin răspunsurile Regelui, dintre cari unul conţine admoniţiune hotărîtă, érá celalaltă aşteptă dela ei (Români), să nu se lase a fi abătuţi prin nimic de pe calea patriotismului.

În cestiunea de naţionalitate se pot deosebi strict două elemente constitutive: dispoziţiunile positive, ce sunt a se aplica, şi elementul de afect şi de simţmintu, care păşese ca factor decisiv în cestiunea de naţionalitate. Primirea deputaţiunilor a adus cu sine, ca răspunsul să nu se dimită la înşirarea dispoziţiunilor. Dară éráşi a fost

la loc, că răspunsurile au pus pondul principal pe sentimente. A folosi un casu de agitare spre a condamna o naţionalitate întrégă, conduce la aceea înverşunare a cestiunii, în urma căreia s'ar îngreuna preste măsură aplicarea dispoziţiunilor. Acesta produce atăta daună, câtă însă şi agitaţiunea. A fost deci corect răspunsul regesc, care a fost cu considerare la acesta, pentru care elú (ministrul) íea asupra şi totă responsabilitatea. În adevăr nu se poate imputa guvernului actual, că nu ar fi aplicat consecuent faţă de naţionalităţi politica, pe care a socotit-o de corectă. Faţă de agitatori nici un guvern nu a păşit cu atăta energie pe terenul vindictei legale ca guvernul de acum. O deosebire este aceea, că naţiunea s'a deşteptat la conştiinţa, că este păgubitoare aceea ignorare a cestiunii române, care a domnit până acum în cercuri estinse. Că guvernul voesc a preveni aceea, că pentru unii aitatori să nu ne înstrăinăm masa poporului, este o politică corectă, decât care mai corectă nu se poate pretinde. . . . Crede, că guvernul cu totă dreptul poate apela la patriotismul opoziţiei rugându-se, ca în această cestiune să nu fie nici o disonanţă.

Guvernul unguresc simte, că i-se clătină terenul sub picioare. Reformele bisericesci l'au adus pe dlú Wekerle în mare încurcatură. În cestiunea limbei de corespondenţă a oficiilor militare cu cele civile din Ungaria şovinismul vréndu nevréndu a trebuit să se plece, prin ce cabinetul şi-a pierdut multă din popularitate. Regularea valutei, salutată cu atăta căldură de întrégă ungurimea fără deosebire de partid, încă nu a reeşit după aşteptare. Acestea toate au făcut, să scadă chiar şi la magiari încrederea în cabinetul actual. Unicul refugiu spre redobândirea popularităţii a rămas cestiunea naţionalităţilor. La acest refugiu au recurs guvernele unguresc totdeuna, când se află în perplesitate de 26 de ani încóce. Faptul, că cabinetul Wekerle ameninţă érá cu dispoziţiuni positive faţă de agitările de naţionalitate, dovedesce, că réu îi staş trebile. Una să nu o juíte cabinetul Wekerle. Tisza Kálmán, care se láuda cu sdro-

„Nu, nu, mă grăbesc, nu pot, nu-î iertat să întărdiu nici unu minut.“

„Însă trebuie să vii!“ răspuse bătrânul hotărît.

„Cum? Vrei să mă opresc cu forţa? — Atunci mă voi împotrivi şi eu.“

„Nu te mânia, domnule meu! Íţi voesc binele, când íţi díci, să vii cu mine în colibă. Se poate, că după ce vei auzi celea ce-ţi voi spune, vei părăsi îndată coliba mea. Se poate şi aceea, că te vei ruga însu-ţi, să poţi rămâne la mine.“ Şi dícându acestea bătrânul trecu rful şi păşi în colibă urmat de străin.

Întrând în colibă bătrânul aprindend luminarea începu a examina faţa străinului. „Veşmintul şi vrsta consună,“ şoptia elú. „Din ochii dtale vedú, că nu eşti omú réu,“ díse apoi tare. „Te rogú deci, fi bun, spune-mi, nu te urmăresce cineva?“

„Mi-se pare, că sunt urmărit,“ răspuse elú scurt.

„Şi încă de trei inşi, dintre cari cel mai bătrán are o barbă mare roşie.“

„Nu sciú,“ răspuse străinul, „căci nu-mi cunoscú inimicú. Dacă í-aş cunosc, m'aş péra de ei.“

Şi bătrânul fi povesti apoi întâmplarea şi vorbele, ce le-a avut cu cei trei străini. „Descrierea celui urmărit, ce mi-o spusera

străinii, íi-se potriveşte dtale, şi de aceea n'ar strica, să fi băgător de samă.“

„Íţi mulţamesc pentru bunăvoinţa şi prietinia, ce mi-ai arătat,“ răspuse străinul, care îngălbiniş ca céra. „Se vede, că în vreme ce eu umblasem de ceea parte, ca să aflú trecétóra, ei au şi trecut înainte spre graniţa austriacă şi astfel m'au împedat, ca să-mi potú urma calea mai departe. Te rogú deci, bunule bătrán, ascunde-mé în coliba dtale, până ce va trece primejdia.“

„Eşti óspele meu,“ díse bătrânul. „Deocamdată odihnesce-te. Urmăritorii dtale chiarú şi de ar fi pe cale de a se rentórcé, nu vorú ajunge aci decât preste vre-o 3—4 óre, şi până atunci eşti în siguranţă, şi după ce te vei fi odihnit, te voi ascunde şi trecéndú primejdia te voi duce însu-mi preste graniţă.“

„Prietine!“ încep străinul după o pauşă aşedându-se pe un scaun. „Celui care mi-a oferit scutul şi prietinia sa, sunt datori cu desluşiri. Ascultă dar, să-ţi povestescú cauza, pentru care sunt persecuat. Eú sunt născut în Austria, din etatea de trei ani însă am locuit la Varşovia la unchiul meu bogat, care neavéndu prunci m'a luat la sine. Pe când tatăl meu se rentorcea din Varşovia, o

mână nemilosă l'a ucis, despărindu-lú astfel pentru totdeuna de mine şi de ai mei. Ajutat de unchiul meu m'am făcut inginer şi ca atare am servit în Varşovia. Pe vremea aceea se lăţise de odată scirea, că ţarul va veni la Varşovia. Vestea acesta puse în mişcare totú oraşul, şi parte din poruncă, parte din bună voinţă se pregătia ţarului o primire frumoşă. Mie mi-se credu conducerea aranjarii castelului din L., care avéndu o poziţie romantică se credea, că va fi cercetat de ţarul.

„Într'o dí supraveghiándu pe lucrători am observat, cum unul din ei a ascunsú ceva între vasele cu flori. Întrebându-lú elú ími spuse, că a ascunsú o bombă cu feştilă, pe carea avea de gândú s'o aprindă şi să omóre în chipulú acesta pe ţarul, pe care nu-lú putea suferi. Lucrătorul era nihilist.“

„A doua dí am primit pe postă o epistolă de următorul cuprinsú:

„Tu ai nimicitú planurile noastre de a mântui patria, şi pe acela, care a voit să ne ajute, l'ai dat pe mâna călăului. Noi am hotărîtú deci mórtea ta. Ori unde vei fi şi ori unde vei voi să te duci, mâna rébunătoare a nihilistilor te va ajunge şi te va nimici.“

„Eú eram convinsú că ei íşi vorú ţine cuvintul, şi de aceea m'am hotărîtú să fugú

birea naționalităților, încă a nutritiv șovinismul la conaționalii săi, care șovinismul mai pe urmă s'a descărcat în capul dinșului, să nu o pățescă cabinetul actual și mai rău. Cândă e vorbă de naționalități, ministrii sciu numai să amenințe cu rigorea legilor; mai bine ar face, dacă s'ar îngriji, să se esecute cu rigore și conștiințioasă legea de naționalități din 1868 și să nu o lase literă murtă. Dacă voescă dnii dela putere să dispară cestiunea de naționalitate, siléscă-se a vindeca nemulțămirea, de cari suferă naționalitățile din Ungaria.

Revistă bisericească.

Roma.

Umplerea scaunului patriarchal de Venetia a provocat un conflict serios între guvernul italian în Vatican. În trecut guvernul se mulțămia cu aceea, că da esecutura episcopilor numiți de Papa; acum însă pretinde, că lui i-ar compete dreptul de a numi pe episcopii diecesani. După ce Papa nu poate recunoște atare drept guvernului, acesta a recurs la presiuni hotărînd, că până cândă Papa nu va concede regelui italian dreptul de denumire, până atunci guvernul nici un episcop nu-i va mai da esecutura, fără de care nu poate indeplini acte valide și înainte statului. Din cauza acesta de mai multe luni episcopii numiți de Papa nu-și pot ocupa scaunele lor, și beneficiile parohiale devenite vacante de atunci încôce în număr de preste 400 încă sunt neocupate. Mai mult suferă din acest conflict poporul credincios, care e silit a rămâne fără păstori sufletesci.

Germânia.

Dieta bavareză după nouele alegeri și-a ținut cea dintâi ședință în 28 Sept. Prințul regent în discursul de tron a promis, că guvernul va prezenta dietei un proiect de lege, prin care țintesc la ameliorarea stării materiale a clerului catolic și protestant. Liberalii au declarat în organele lor

pe ascuns din Varșovia. Vream să mă întorc în frumoasa mea patrie, unde poporul e încă credincios și privește plin de speranță la ceri, în Austria, unde preoți zeloși vestescă cuvintele păcii și ale iubirii, unde nu există nici o societate, care să implinéscă astfel de crușimi, și unde speru, că voi scăpa de pumnalul lor.

Și străinul se opri. O tăcere îndelungată urmă cuvintelor lui.

Cetitorii nostri cunoscă acele planuri infernale, cari și-le-au propusă nihilisti. Ei vor să schimbe mersul lumii. Urmele lor sunt cunoscute, sunt stropite cu sânge. Ei vor sub deosebite preteste să dărîmă tronurile și altarele de acum și să pună în locurile lor alte, preste cari ei să fie domni.

Numele de nihilist era cunoscut încă înainte de acesta cu 15 vécuri. Deja atunci s'a fost constituită o societate de nihilisti, cari își propuseră batjocorirea legilor dumnezeesci și omenești, dărîmarea ordinii publice și negarea existenței lui Dumnezeu. Ei nu credeau, nu învâțau nimica.

III.

„Și crești de bună samă,” începu bătrânul după o pauză lungă, „că acei trei bărbați sunt nihilisti și voescă mórtea dtale?”

„După acelea, ce mi-ai spus, sunt cu totul convins despre acesta,” răspunse străinul. „Căci éta deși călătoria mea s'a în-

de publicitate, că dnșii vor vota legea, numai pretind, că venitele clerului protestant să fie egale cu ale celui catolic. Cu tôte că agendele clerului catolic sunt cu multă mai numérose și mai grele decât ale celui protestant, totuși catolicii, cari fac 2/3 părți din populaținea țerei, se învoescă să fie egale venitele ambelor cleruri. Protestanții însă acolo, unde-să ei în majoritate, cum e în Prusia, nu sunt așa ecuitabili ca catolicii. Și totuși lumea liberală (?) strigă, că catolicii sunt intoleranți, éra protestanții ómenii păcii.

Polonii, a căror deputat în parlamentul imperial au făcut parte din centrul catolic ca ospitanți, au format un partid numit al „curții”.

Deputatul Jardsiewski a declarat în o adunare electorală, că între cancelariul imperial și între acest partid decurgă negoțări în cestiunea școlară. Resultatul negoțarilor de o cam dată trebuie să se țină secret.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Ministrul Wekerle a fost Duminică primit de Maestatea Sa în audiență de preste o óra. Unele foi vreu să scie, că cu această ocaziune Maestatea Sa și-a dat învoirea, ca proiectul de lege despre căsătoria civilă obligatôre să fie prezentat dietei, altele din contră susțin, că Monarchul nu ar aproba acel proiect și astfel dimisionarea cabinetului Wekerle este numai o cestiune de timp. „Pester Lloyd” (foe guvernamentală) scrie în Nr. dela 3 a c., că faima despre abdicarea lui Wekerle a produs mare presiune asupra cursurilor la bursele din Viena și Budapesta. „Nu e nici un motiv de a dubita cu privire la rezolvirea favorabilă a cestiunii căsătoriei civile, deși Monarchul nu a dăst încă ultimul cuvint hotărîtor. Alcum ministrul-președinte nici cândă nu a spus termenul pentru prezentarea pro-

tiplat în taia și repede, ei prin șpionii săi totuși au dat de veste și și-au și pornit ucigași în urma mea. Am avut noroc, că am rătăcit. Alcum m'ar fi ajuns și m'ar fi ucis.”

„Mâna lui Dumnezeu a fost aceea, care te-a ferit din calea lor, și însă-și scăparea dtale poate fi privită de o minune.”

„Crești dta și acum în minuni?” întrebă străinul.

„Cel ce nu crede în ele, nu crede nici în Dumnezeu,” replică bătrânul serios. „Sunt deja mulți de aceia, cari nu cred, că se fact și acum minuni. Cei de de mult éra numiau minune tot ce nu puteau cuprinde de-odată cu mintea. Ar fi o greșală a le urma lor. Vai însă de orbii aceia, cari nu vor să recunoscă, că mâna lui Dumnezeu apără pe cel bun și pedepsece pe cel rău, și că Dumnezeu face și acum minuni. Crede-mă, domnule meu, că pentru creștinii cei buni n'a trecut vremea minunilor. Și cu mine s'a întâplat o minune, și nu voi muri, până ce nu se va mai întâpla încă una.”

Străinul începu a rîde.

„Dta rîdi?” întrebă bătrânul. „Cuget, că fiind că sunt bătrân, mi-a slăbit mintea?”

„Nu, șițe rog, povestesc-mi minunea, de care faci amintire.”

(Va urma.)

lectului, dară în mai multe rânduri a declarat, că guvernul nu va intra în desbaterea budgetului pe anul viitor în cameră, până cândă nu va fi în poziția de a pune pe masa camerei proiectul de lege despre căsătoria civilă obligatôre. Tonul acestui comunicat tradéza o presiune formală asupra Coronei. Guvernul spre a îndupleca Coróna, ca să consimtă la căsătoria civilă, amenință, că nu va vota budgetul pe anul viitor. Și dacă totuși Coróna va rămâne neînduplecată, atunci dlui Wekerle nu-i rămâne alta decât să dimisioneze.

Austria.

Maestatea Sa Monarchul în săptămâna trecută a fost în Innsbruck și a asistat la desvélirea solemnă a monumentului ridicat în memoria lui Andreas Hofer, care la 1809 s'a pus în fruntea poporului din Tirol și Vorarlberg luptându-se eroicesce contra Francesilor pentru tron și dinastie.

Pe cândă petrecea Monarchul în Innsbruck, o deputație în frunte cu primarii orașelor Trient, Roveredo, Arco, Riva și Ala i-a prezentat un memorandum ceréndu o autonomie separată pentru Tirolul de médăși, care e locuit de Italiani. Monarchul a primit cu bunăvoință deputaținea și a promis, că cestiunea o va străpune guvernului spre rezolvire, dară avéndu în vedere interesele mai înalte ale statului, promisiune formală nu le poate face; declară însă, că interesele populației italiene chiar așa îi zac la inimă ca și ale celei germâne.

Manifestul Cehilor tineri așteptat de mai multe săptămâni a apărut în fine. El este îndreptat către poporul ceh și voescă să justifice opoziția încordată, ce au făcut o până acum Cehii tineri cabinetului Taaffe. Guvernul crede, că poporul ceh prin puterea armată se va constrînge, să renunțe la drepturile sale; dară de câte ori s'a recurs la mijloce extreme tot-deuna s'a dovedit slăbiciunea sistemului politic, lipsa de principii rotitôre și necapacitatea guvernelor în deslegarea cestiunii. Starea excepțională nu va produce schimbarea așteptată de guvern, fiind că ea este ilegală și nefundată. Se tânguesc Cehii, că limba și naționalitatea lor este apesată, și atacă cu vehemență pe ministrul Taaffe numindu-l perfid și tiran. În fine declară, că vor continua lupta contra guvernului și dispozițiilor lui, în care întreg poporul îi va urma pe dnșii, fiind gata a trage tôte consecințele luptei.

Correspondințe.

Beiuș, la 4 Octôbre 1893.

Venerată Redacțiune!

În momintele cândă ne gătiam a Vă cere permisiunea de a ne puté usa de ospitalele colone ale „Unirii” în afacerea adusă în timpul mai nou în legătură cu numele Escelenței Sale al Prea Sfințitului Domn Episcop Mihail Pavelu, primim numărul 39 din 30 Septembrie al Dvostră, în care Vă pronunțai deja în afacerea din cestiune și pedesupra dați o lecție strașnică „Gazetei”, care de mult și-a perdut rostul într-

aprețirea cestiunilor celor mai vitale ale bisericii noastre.

Cu toate acestea venim, să Vă cerem aceea ospitalitate, căci dorind a reflecta și noi din nou la ceea ce susținute cu totă forța de „Gazeta“, nu ne-am simțit îndemnați a ne usa de bunăvoința ei, ca să ne suprimem nici barăm o expresiune, era celealalte să le intervertescă, restălmăcescă și apoi să conchidă în felul cum o a făcut în numărul 203 al său; nu vrem mai departe să stăm de vorbă cu omeni, cari insistă până la păcătoșie pe lângă vederile lor demult deochiate; și mai virtos din motivul, ca să ne pronunțăm în organul competent, la adresa cetitorilor DVostre, cari în primul rând sunt interesați în cestiune!

A apărut un pamflet, în care Escelența Sa Episcopul Pavel împreună cu clerul diecesei Sale sunt timbrați ca „trădători de patrie“, o crimă, care dacă s'a constatat odată, nu poate rămâne nepedepsită nici într'un stat! Procurorul ar fi fost chemat din oficiu, să rescie, că ore afirmațiunile pamfletului sunt proveniența unei minți scintite, ori că ele se bazează pe adevăr? Diarele ungurești au și adus scirea, că procurorul a cerut sfat de la ministrul de justiție, ore să procedă în contra pamfletului ori ba? Totă acea a vestit răspunsul ministrului de justiție, că: „treba Episcopului Pavel este, ca să intenteze procesul de presă“ în contra autorului aceluia. Ei bine! Escelența Sa nu s'a cugetat în tocmai, ci după ce au urmat canalele de la Orade, plănuit cu atâta infernală șireție, și executate cu atâta furie sălbatică, încât nici institutele culturale, ba chiar și casa lui Dumneșeu, n'au rămas scutite de atacuri sacrilege: pe cale telegrafică a recercat pe ministrul de interne, să cerceteze cauza, pentru că să se pună capetă la atâtea, eventual și mai mari nelegiuiri, să nu degenereze canalele de stradă la o luptă înfricoșată împreună cu vărsare de sânge.

Aici se începe monstruositatea monstruosităților „Gazetei“! După priceperea ei era mai potrivit, ca Escelența Sa să fi recurs la „judecătorii țerei“, și vederea ei convine minuată cu ale șovinștilor d'ală de faimosul inspector Sipoș Orbán!

Grandios și sublim spectacol pentru „Gazeta“ și cei ce sunt de o credință cu ea, vădându pe Escelența Sa Michail Pavel Episcop gr. cat. român al Oradei mari, Consilier intim al Majestății Sale, cu miștituri de recunoștință, stând alături cu cel mai nou soi de „brigant“ și „kapeza-betyári“ înaintea judecătoriei de presă spre pildă!

Dar treba se încurcă și mai rău — așa susține „Gazeta“!

Ministrul de interne comunică depeșă Escelenței Sale și cu alți ministri, în deosebi cu ministrul-șef, și de-orece nefericitul autor al pamfletului chiar pe atunci înaintase înaltului Ministeriu de culte și instrucțiunea publică o dublă delatiune în contra unor pretense dispoziții ale Escelenței Sale Episcopului Michail Pavel, aducându-și totodată și reptila desușiată — totă cauza s'a crezut a se ține în sfera de competență a ministrului de culte și instrucțiunea publică.

Aici „monstruositatea monstruosităților“ pășese la a doua treptă! Ministrul cultelor trimite acea delatiune împreună cu ti-

calosul pamflet Prea Sfinției Sale spre a se pronunța asupra acelor. Prea Sfinția Sa a fost necesită deci a-și face observațiunile Sale cu privire la pamflet și acele delatiuni, mai virtos din acel palpabil motiv, ca să alunge dela sine și cea mai mică umbră a lucrurilor, cei-se impută. Acuma că ministrul de culte a trimis observațiunile și lămuririle Prea Sfinției Sale împreună cu pamfletul și dubla delatiune din cestiune spre combinare primatului — asta e treba lor, căci Escelența Sa nu a putut să oprească pe ministrul cultelor a se sfătui cu primatului în această afacere. Ba, îndată ce a vestit ministrul de culte pe Escelența Sa Episcopului, că a rugat pe primat să combineze și să dilucidizeze afacerea, episcopul deloc depeșeză ministrului, că de vreme ce provincia noastră bisericească e independentă, supusă de-adreptul Scaunului Pontifical, pe primat nu-l poate ține de competent a fi amestecat în afacere. La acesta ministrul i-a răspuns: că primatului a fost rugat spre clarificarea cauzei isvorite din pamfletul amintit, nu ca superior bisericesc al Prea Sfinției Sale, ci ca o persoană pe deplin independentă, a cărui poziție și înțelepciune tinde destulă garanță la clarificarea imparțială a cauzei! Că independența respective autonomiei ierarhiei noastre prin acestea ar fi periclitată, nu se poate conchide decât cu o mărginită cunoștință și nemărginită reavoință, căci dora lămurite sunt cuvintele Prea Sfinției Sale referitoare la amestecul primatului în afacere, în care îl consideră pe primat „ca pe încredințatul guvernului, și nici decât ca pe forul ierarhic competent, de vreme ce biserica gr. catolică este esențială prin lege de sub superioritatea ierarhică a Primatului“!

Acosta e starea faptică a afacerii până în prezent!

Într-o celealalte, aprobându și subscriind toate nimeritele și binemeritele advertisemente și imputări ce le-a-ți făcut la adresa celor dela „Gazeta“, ne simțim cu desevărsire absolvați a mai lungi vorba cu „Tăinicul preangrijă“ dela Brașov!!

Resultatul loteriei

aranjate în 30 Sept. a. c. de Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blăși.

1. Un servit de masă	1084
2. Decorator de masă (de salon)	722
3. Două plapome de vară	1027
4. Ținătorii de jurnale	545
5. Ținătorii de batiste	417
6. Buchet artificial	1021
7. Ținătorii de jurnale	537
8. O păreche păpuși de casă (negătați)	189
9. Servietă de castane	381
10. Etajeră de părete	209
11. Ținătoare de batiste	1161
12. Ținătoare de pose	363
13. Corfiță de bilete	442
14. Un ștergariu	326
15. Servietă pentru credență	366
16. Servietă de tață	369
17. Decorator de masă	1188
18. Servietă rotundă de tață	478
19. Servietă lungăreț de tață	433
20. 6 batiste	1017
21. Ținătorii de sugări	370
22. Servit de vinarsă	620
23. O șcătuță pentru juvăere (de sticlă)	125
24. Servietă de pome	858
25. 2 vase pentru flori	66
26. Necessaire	1005
27. Eventail	225
28. Prăjitoare de cafea	981
29. Corfiță de bilete	317

30. Servietă pentru chifle	830
31. Doză de zahăr	273
32. Perie de vestminte	675
33. Perie de vestminte	1066
34. Penicel	585
35. 6 tăieruțe	878
36. 2 vase de flori (cu flori cu tot)	464
37. Ținătorii de jurnale	152
38. Ținătoare de epistole	449
39. Ținătoare de mănuși	1015
40. Vază de flori	45
41. O lebedă	1179
42. Tigae de ouă	365
43. Tapet mic	89
44. Cantă de apă	444
45. Doză de unt	939
46. Farfurie de compot	1098
47. Sticlă de parfum	548
48. Ținătoare de orologi	577
49. Paravan contra luminii	852
50. Paravan contra luminii	864
51. Servietă de pome	1055
52. Perină de orologi	972
53. Ștergariu de negrelă	302
54. Doză de zahăr	897
55. Vază pentru flori	587
56. Ciocan de bătut carne	82
57. Tășcută de mână	918
58. Garnitură de scris	101
59. Un servit	85
60. Un ștergariu	300
61. Ștergariu de negrelă	223
62. Souvenire de Blăși	332
63. Păhar de flori	124
64. Servietă de pome	1158
65. Păhar de flori	1089
66. Ținătorii de jurnale	836
67. Servietă de tață	195
68. Corfi de pâne	940
69. Corfiță pentru lucru de mână	576
70. Doză de tabac	276
71. Tăieruță pentru cenușă	259
72. Doză de unt	389
73. Corfiță de cuțite	387
74. Corfiță de cuțite	434
75. Doză de zahăr	1191
76. Doză de zahăr	14
77. Ștergătoare de pene	12
78. 6 tăieruțe de compot	1159
79. O statueta	277
80. Vază de flori	111
81. Sticlă de parfum	496
82. 2 stative pentru fotografii	358
83. Decoratie de masă (de sticlă)	821
84. Doză de zahăr	224
85. Păhar de flori	1123
86. Cruce de lemn	625
87. Tăieruță de pâne	147
88. O carte	149
89. O carte	709
90. Perie de vestminte	112
91. Corfi de pâne	197
92. O carte	458
93. Decor de etajeră	551
94. 2 păhare de flori	956
95. 4 păharele de flori	390
96. Decor de etajeră	798
97. Fofeci	457
98. Dónă tațe	708
99. Decor de etajeră	470
100. Tăieruță pentru cenușă	240
101. O batistă de mătăsă	1
102. Olă cu flori	569
103. 6 pocale de vin	815
104. Lampă de noapte	41
105. Lampă de noapte	814
106. O cutie pentru ace	430
107. O cutie pentru ace	1009
108. Ținătoare de lemn	646
109. Ținătoare de lemn	288
110. Portmoneu de dame	437
111. Garnitură de vinarsă (2 păharele)	29
112. Păhar de flori	636
113. Săpun	794
114. Tață sub păhar de flori	929
115. Piperniță	948
116. Păhar de flori	5
117. Tață cu 2 păharele și o ținătoare de lemn	262
118. Decor de etajeră (3 bucați)	446
119. 2 păhare de flori	635
120. Decor de etajeră (3 bucați)	834

Obiectele se voru speda câștigătorilor îndată ce voru trimite la adresa Presidiului Reuniunii losurile câștigătoare împreună cu 36 cr. spese de expediție.

Acelea obiecte însă, cari nu voru fi reclamate până în 10 Novembre st. n. a. c., se voru considera ca cedate Reuniunii și se voru vinde în folosul ei.

Declarațiune.

Primim spre publicare următoarele șire :

În scopul înființării unui nou jurnal național un număr de aderinți ai partidului național s'a întrunit astăzi aici în Timișoara la o consfătuire confidențială. Deja din incidentul convocării acestei conferințe s'a ivit ore-și cari speranțe de o parte, îngrijiri de altă parte în direcțiunea unei eventuale scisiuni în sinul partidului nostru.

În fața acestor false interpretațiuni conferința n'a aflat de superfluu a dechiera, că de o scisune în partidul nostru nici vorbă nu pôte fi; din contră conferința s'a ținut cu scopul de a se îngriji pentru înlocuirea jurnalului „Luminatorul“, care cu finea anului curent va înceta, prin un alt organ național. În urma consultărilor închiate cu rezultatul dorit, jurnalul nou „Dreptatea“ se va și înființa aici în Timișoara cu 1-a Ianuarie 1894. Jurnalul va sta pe baza programului național și va avé de devisă solidaritatea națională.

Deci speranțele ca și îngrijirile amintite și ivite din indemnul înființării organului publicistic din cestiu, nu au nici un temei.

Din conferința fundatorilor jurnalului „Dreptatea“.

Timișoara, în 1 Octobere st. n. 1893.

Dr. Ștef. Petroviță, Ales. Mocsonyi,
notariu. președinte.

Invitare.

Adunarea generală a Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român amânata din cauza holerei e convocată pe 22 Octobere a. c. și zilele următoare. Dreptu ce îmi ieau voea în legătură cu Invitarea de mai înainte a invita de nou pe toți P. T. D. membri ai Asociațiunii noastre și pe toți sprijinatorii ei, să binevoască a lua parte în număr câtu de mare la adunare și la festivitățile, ce se aranjează cu acea ocaziune după programa deja statorită și publicată.

Ca secțiunea pentru încuadrare și aranjarea banchetului să se pôtă orienta de cu bună vreme, rog pe toți, câți intenționează a participa, să binevoască a se însinua la subscrisul celu multu până în 15 Octobere st. n. Insinuările făcute pentru terminul de 27 Augustu nu se ieau în considerare. Invitări speciale nu se trimit.

Năsădă, 28 Sept. 1893.

Pentru comitetu
Dr. Ioan Popț,
dir. desp.

Convocare.

În înțelesul §§-loru 13 și 14 din Statute adunarea generală ordinară a VI-a a Reuniunii femeilor române greco-catolice din Blăși se convocă pe Duminecă 29 Octobere st. n. a. c. imediatu după S. Liturgie în sala de desemnă a gimnasiului din locu.

Preasumații membri și toți cei ce se interesază de această reuniune, sunt rugați

cu totu respectul a se presenta în număr câtu se pôte de mare.

Programa adunării:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general alu Comitetului.
3. Censurarea raportului și înscrierea de membri noi.
4. Eventuale propunerii.
5. Alegerea Comitetului Reuniunii pe un nou periodu de trei ani.
6. Disertațiune.
7. Închiderea adunării.

Blăși în 3 Octobere 1893.

Rosa Munteanu,
presidentă.

Aur. C. Bota,
secretariu.

Convocare.

Adunarea generală a Despărțămintului III (Făgărașu) alu „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ se convocă la Șinca veche pe Duminecă în 15 Octobere st. n. a. c. la 2 ore p. m.

Deci nu numai P. T. domni membri ai „Asociațiunii“ de pe teritoriul Despărțămintului nostru, ci toți iubitorii de cultura poporului român sunt rugați cu totă stima, ca să participe la această adunare; cu deosebire cele 12 agenturi ale Despărțămintului au să fie reprezentate celu puțin prin câte 2 delegați, cari voru presenta și Listele cu contribuiriile colectate pentru fundul „Baritiu“.

Programa se va distribui la fața locului în ziua adunării.

Făgărașu, din ședința subcomitetului ținută în 30 Augustu 1893.

Basilu Bațu,
dir. desp.

Noutăți.

Diua onomastică a Maestății Sale (4 Oct. st. n.) s'a ținut în Blăși și în anul acesta ca sărbătoare scolastică. La s. Liturgie, celebrată de cătră corpul profesoralu gimnasialu, a fost de față și tinerimea studioasă dela institutele de învățămintu din Blăși.

În Seminariului arhidieceșan din Blăși s'a adunat alumnii pentru anul scol. 1893/4 în 1 Octobere. Din 2—5 Oct., s'a ținut cu alumnii eserciții spirituale, éra în 6 Oct. s'a celebrat s. Liturgie în biserica catedrală invocându-se ajutoriul Spiritului Sfintu. La s. Liturgie a pontificat P. On. D. Dr. Alesandru Grama rectoru seminariulu asistat de corpul profesoralu dela facultatea teologică. După s. Liturgie la 8^{1/2} ore în prezența corpului profesoralu și a alumnilor seminariulu s'a întâmplat înțroducerea noulu profesor de Teologie Dr. Liciniu P. Popu. Cu ocaziunea acesta Rssimulu rectoru Dr. Al. Grama prin o vorbire elocuentă își lea rămasu bunu ca profesor dela cealaltă membri ai corpului profesoralu și dela foșii săi discipuli și totodată recomandă profesorilor pe noulu lor colegu, éra alumnilor pe noulu lor profesor de dreptul canonic și istoria bisericeșă. Totu Vineri în 6 a. c. s'a început și prelegerile teologice. Ascultătorii la S. Teologie sunt pe cursul alu IV-lea 13, curs. alu III-lea 13, curs. alu II-lea 10 și pe cursul I 17. Dintre aceștia sunt din arhidieceșă 42, din diecesa Lugosulu 7, éra din diecesa Oradei-mari 4, laolaltă 53.

În interesul limbii magiare. Ministrulu de culte și instrucțiunea publică cu datul de 25 Sept. a. c. Nro. 43.760 a datu o ordinațiune cătră comisiunile administrative a tuturor orașelor, prin care arătându că după datele, ce le are, în anul scol. 1891/2 dintre 25,505 învățători nu au fost în stare să propună limba magiară 1601, și în 2,387 de școle populare nu s'a propus limba magiară, cu succes, éra 2,984 indiviți au fost aplicați ca învățători, fără ca să aibă calificațiunea prescrișă. Spre vindecarea acestui rău se impune comisiunilor administrative, să cerce, cari învățători nu sunt capaci a propune limba magiară, și câți in-

diviți sunt aplicați dela 1868 încôce ca învățători, fără ca să aibă calificațiunea prescrișă, și să constate, în cari școle nu se face progresu din limba magiară, precum poftesce articolul de lege XVIII din 1879. Să recerce autoritățile școlei respective, ca în anumit timp să înlocuască cu indiviți apti pe învățătorii, cari nu au calificațiune ori nu sunt în stare a propune limba magiară. Dacă și după această recercare nu s'ar vedé progresu în limba magiară, comisiunile să raporteze ministrulu, ca să pucédă amésurat punctulu 3. §. 6. Art. de lege XVIII 1879.

Biserica catolică în Anglia în deceniile din urmă a făcutu progrese uimitore. După „Catholic Directory“, ce a apărut în London, în Anglia se află: 1 arhiepiscopie și 14 episcopii; în Scoția 2 arhiepiscopii și 4 episcopii; în Irlanda 4 arhiepiscopii și 23 episcopii; în posesiunile engleze din Asia 6 arhiepiscopii, 17 episcopii, 7 vicariate apostolice și o prefectură apostolică; în Africa 1 episcopie și 6 vicariate apostolice, în America sub sceptrul Angliei 8 arhiepiscopii, 20 episcopii, 5 vicariate apostolice, și 4 prefecturi apostolice; în Australia 5 arhiepiscopii, 13 episcopii, 3 vicariate apostolice; în Noua-Selandă 1 arhiepiscopie, 3 episcopii și 1 vicariatu apostolicu. Laolaltă în întregu imperiul sunt așa dară 27 arhiepiscopii, 95 episcopii, 22 vicariate apostolice și 10 prefecturi apostolice. Numai în Anglia fără colonii funcționază 2588 preoți, în Scoția 362, pe când înainte de acesta cu o jumătate de seculu (afară de Irlanda) numărul preoților catolici era foarte nesemnătu.

Organele administrative din Blăși sunt multe și își pricepu chemarea de minune. Cându cu adunarea din Roșia de Secașu a despărțămintului Blăși alu Asociațiunii Transilvane, o adunare cu scopu culturalu, s'ar fi cutropit lumea, dacă doi gendarmi n'ar fi cutrierat nefecatatu satulu și nu s'ar fi postat la ușa salei. În care se ținu ședința. Ele vedu primejdi închipuite. Dar cum se împedecă mersul instructiunii în Blăși prin crșmele aședate aprôpe de institutele de învățămintu, și cum se edifică ochii și urechile și mai alesu inimile tineretulu prin crșmele acestea și prin personalulu lor, acesta bunăvoia și zelulu acelor organe nu o vedu. Înțadaru, amă ajunsu, ca pe la noi afară de idea statulu unitaru naționalu să nu mai existe și alte interese etice și culturale. Ori dora se mai ține și ocrotirea crșmelor de agendele organelor administrative, de cându regalele de crșmarit sunt ale statulu?

Bokros Elek, deputat dietalu și vicepreședintele camerei deputaților, și-a terminat viața Duminecă în modu îngrozitoru. Anume voindu să slobodă unu butoiu cu vinaru în pivniță printr'unu lift (ascensoriu) a cădutu și dînsulu sdrobindu-se totu. Fiindu Bokros încureat într'unu mare procesu criminalu, este lătită credința, că elu ar fi trasu după sine butoiulu, ca să nu se pară, că s'ar fi sinucis.

Avist. După repausatul meu frate mi-au rămasu operele lui Bolanden în edițiune de lux. Doritorii de a le procura le potu dela subscrisul a le procura cu 40 fl. în locu de 100 fl. Nagy-Zorlencz la 5 Octobere 1893. Petru Roșu preot gr. cat.

Casă de môrte. Ioan Boieru, parochu gr. cat. în Jacodulu român protopopiatulu Odorheiulu, a repausat în 20 Sept. a. c. în anul alu 63-lea alu etății și alu 39-lea alu preoției. În veci amintirea lui!

Pentru procurarea de recușite, stégur flamure, policandre, albituri, obiecte pil, icône și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui Sûts și comp. din Buda-pesta, cari la dorința trimit gratis catalogul prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

IX.

Autenticitatea și genuinitatea manifestului de Unire cu biserica Romei din 7 Octombrie 1698.

(Fine.)

În 6 tese precedente am dovedit, cătă suntă de false presupunerile, pe cari își bazează dlă Densușană aserțiunea sa, că manifestul de unire din 7 Octombrie 1698 ar fi un „falsificat criminală”. Acum putem lăsa cetitoriului să judece însuși, cătă este vrednică această aserțiune, și ce valoare au următoarele frase bombastice și ridicule ale dlui Densușană: „Avem înaintea noastră o traducțiune din cele mai mișelesc și criminale, falsificarea unui document publică a unui tractat politic-bisericesc pentru a supune pe poporul român catolicilor și a desființa biserica română de Alba-Iulia, în scurtă o alterare condamabilă a pactului nostru fundamentală cu Roma.”

Conform adevărului însă manifestul de unire în textul său latinesc nu este o traducțiune din cele mai mișelesc și criminale. Acela nu este nici un fel de traducțiune, ci pe baza celor dovedite de noi putem afirma cu totă hotărârea, că acel manifest este un act latinesc public, formulat în sinodul dela 7 Octombrie 1698 despre uniunea sacră a Românilor cu sfânta biserică catolică, pentru ca dintr'insul și străinii să se pōtă convinge despre evenimentul cel mare al sfintei Uniri. Acest act nu stă în nici o opozițiune cu manifestul românesc și nu cuprinde nici un lucru, care n'ar fi exprimată lămurit și în manifestul românesc, ci în tot cuprinsul său reală consună cu manifestul românesc, deși se deosebesce de acela în cuprinsul său verbal.

Acest act este genuin, pentru că a trebuit să se scrie și s'a și scris în sinodul din Octombrie 1698, de părinții sinodului, și nici de cum mai târziu de alți omeni necompetenți. El este totodată întreg, pentru că nu se observă într'insul nici o răsurdă, încât să se pōtă numi coruptă, nici un adausă, încât să se pōtă numi interpolat, nici o ciuntare, încât să se pōtă numi mutilat. Este adevărat un act păstrat în totă întregitatea sa, așa precum l'am formulat părinții sinodului din 1698, și prin urmare este și trebuie să se numescă întreg, autentic și genuin.

Din convingerea acesta nu ne potă nici odata cătă cuvintele dlui Densușană, prin cari dice: „În știința istorică astăzi nu mai există nici cea mai mică îndoială, că traducțiunea latină publicată mai sus este o falsificare criminală a manifestului de unire românesc.”

Noi concedem, că în știința modernă a lui Ioan Crișan, ¹⁾ la care se provocă dlă Densușană, spre a-și dovedi această aserțiune neadeverată, nu există nici cea mai mică îndoială, însă de altă parte scim și aceea și nu ne îndoim de loc, că știința dlui Crișan în această materie atăta plătesce, cătă și știința dlui Densușană, deoarece însiși profesorii dela universitatea din Lipsca, — acolo a studiat pare-ni-se dlă Crișan, — au aflat, că cele scrise de Crișan nu sunt vrednice a fi publicate (veđi Nilles l. c. p. 171). Apoi totă pe dlă Crișan l'a prins Nilles ²⁾ cu falsificațiunii, neadeveruri și calumii, precum și cu aceea, că el se razimă pe autoritatea calvinului Mihail Cserei, care chiar și protestanților este suspect, când vorbește de catolici, și despre care Șincai scrie foarte nimerit: „Așadar cetitoriule! de vei ceti pe Betlen Miklós și pe Cserei Mihail, să nu le cređi, că aceștia numai cleve scriu asupra rezoluției mai sus aduse (adece asupra decretului împărătesc din 14 Aprilă 1698 re-

feritoriă la unire); pentru că ne uriaș nemul, credința și legea ca nisce calvin, dară romano-catolici credința Românilor nu o potă url, fiindă una cu a lor.” ³⁾

Dlă Densușană și dlă Crișan așadară cu știința loră istorică de astăzi au ajuns în societatea cinstită a lui Cserei Mihail și Betlen Miklós, cari numai cleve scriau și cari ne uriaș nemul, credința și legea. Ei pōte că se simțesc bine în societatea aceea, noi însă nici de cum n'am dori să ajungem într'nsa

Din contră noi ne simțim chiar datoră a da părintelui Iesuită, ce a mântuit manifestul de perire, tributul nostru de laudă și de recunoștință.

Manifestul sinodului din 1698 l'a conservat părintele Iesuită Hevenesi, care a făcut cu diligență și grije admirabilă o colecțiune de documente manuscrise în 43 tomuri, depuse de mult în biblioteca universității din Budapesta, adevă în loc public și accesibil pentru totă lumea. Multe din actele acestei colecțiuni sunt numai copii făcute de același părinte Iesuită, însă bărbații specialiști, cari au asemănat copiile cu originalele depuse în alte biblioteci și archive, s'au convins, că acele copii sunt întrătoe fidele. ⁴⁾

Între actele tomului 24, care este intitulat „Unio Graecorum”, se află și manifestul de unire din 1698, pe care Hevenesi nu l'a furat, ci l'a primit dela însuși sinodul românesc, și pe care un alt părinte Iesuită, anume eruditul Nilles l'a publicat și în facsimil în opul său „Symbolae ad illustrandam historiam ecclesiae orientalis” v. I. pag. 201. și următoarele.

Acești bărbați, cari au adunat și publicat acte atăt de momentose pentru istoria noastră, merită laudă și recunoștință, er nu invecive și calumii ca ale dlui Densușană.

Dacă părintele Hevenesi, care a lucrat multă pentru unirea noastră la anul 1698, ar fi fost condus de intențiunile „frauduloase” și de îndemnul „mișelesc” și „criminal”, ce le atribue dlă Densușană societății lui Isus, atunci dînsul nu conserva actul acesta în originalul românesc, ci-l făcea așa în cătă să nu-l mai pōtă găsi nici Densușană, nici alți istoriografi români. Dacă l-ar fi trecut prin minte să facă crime, n'avea să scrie manifestul latinesc pe dosul manifestului românesc, ci nimicia cu totulă fōea primă, pe care este scris manifestul, și în locul el punea o altă fōe, în care ar fi scris un manifest, după cum l-ar fi plăcut, și ar fi conservat numai pecețile și iscăliturile de pe fōea a două și a treia, ca acestea să servescă ca întărire a manifestului născocit.

Însă simțul de onestitate eră atăt de dezvoltat în părinții Iesuiți, încât de mișelii și crime nu erau capabili. Isus și Petru Maior, care condamnă altcum pozițiunea loră lângă episcopul unită, nu se pōte rețină de a nu aduce laudă onestității și caracterului loră solid, qicendă: „Unele necuviințe ca acestea, până a fost teologul latină lângă Vlădica uniților, nu au putut avă loc în Consistorium; . . . nici nu s'a audut, până a fost teologul popistaș lângă Vlădica uniților și generală Auditor, să fi dat ore carele ore unde plănsore, că nu s'a făcută judecată drăptă în Consistorium.” ⁵⁾

Mai observăm încă, că Șincai (Chron. an. 1711) se plânge în termeni mai vehemenți, de cătă s'ar cuveni, în contra părinților Iesuiți, pentru că unele acte nu le-au lăsat să se păstreze în arhivulă Blășiului, ci le-au dat lui Hevenesi. Noi însă, cari scim, că chiar și astăzi Români nu pun pondă pe aranjarea și conservarea de archive, suntem convingși, că dacă Iesuiții nu conservau prin Hevenesi actele amintite, astăzi nimenia nu le-ar mai afla în Blăși. Ce au

dus Iesuiții din Blăși, — la totă întimplarea cu scirea și învoirea celor competenți, — se află celă puțin în colecțiunile lor, dar cele ce au dus alții, au dispărut în parte foarte mare.

Închiămă acestă capitulă cu o dovadă publică, solemnă și irefragabilă despre aceea, că unirea s'a făcută tocmai așa, precum se dice în manifestul latinesc din 7 Octombrie 1698. Acestă dovadă este diploma împăratului Leopold din 16 Februară 1699, prin care se confirmă cele ce s'au făcut și hotărâtă de părinții sinodului din 1698, și care latinesc este publicată de Nilles, ¹⁾ er românesc de Șincai. ²⁾

După traducțiunea făcută de Șincai în diploma acesta se dică între altele următoarele: „Eră fiindcă nouă cu adevăru ni-s'a spus, că Români . . . au început a se înturna la unire și în sinul bisericii Romei, și tote acelea a-le primi, a-le mărturisi și a-le crede, care le primesce, le mărturisește și le crede s. maică biserica romano-catolică, și anume puncturile cele patru, în care până acum mai cu samă nu se năvăia: 1. Cumcă patriarchul Romei este capul cel de obște al bisericii celei prin totă lumea lăfite. 2. Cumcă pânea azimă este destulă materie a cinei Domnului, sau a misterului Eucharistiei. 3. Cumcă afară de ceri, locașul sfinților, și de iad, temnița ostindțiilor, se dă ală treilea loc, în care se țin sufletele cele nu cu totul curate, de se curățesc. 4. Cumcă Duhul s. a treia față din Troiță purcede dela Tatăl și dela Fiul” etc.

Diploma acesta s'a publicat în totă forma în dieta Transilvaniei ținută în Alba-Iulia în 8 Septembrie 1699, fără ca să protesteze cineva în contra ei, fără ca să observe cineva, că împăratul ar fi fost rău informat și că pe baza unei informațiuni false despre natura unirii ar fi dat Românilor privilegiile amintite în diplomă. De unde se vede, că toți fruntașii, Conții, Baronii, Magnații, Nobilii și cefalalți membri ai staturilor țerei au știut și au fost convingși, că unirea s'a făcută așa precum se dice în diploma împărătescă ³⁾.

Apoi diploma acesta în sinodul generală al clerului românesc ținut în Alba-Iulia la 24 Mai 1699 a fost publicat prin contele Ștefan Apor și clerului românesc, precum dovedesc epistolele acelu contele adresate împăratului și cardinalului primat Kollonits, precum și epistolele adresate de mitropolitul Atanasie și de clerul totă cătră împăratul și Kollonits. ⁴⁾ În sinodul acesta nu s'a aflat nici un preot, care să fi declarat, că Români primesc privilegiile date în diplomă, dar nu primesc uniunea dogmatică cu biserica Romei, nici cele 4 puncte de credință specificate în diplomă. Nu s'a aflat nimenia, care să fi qis, că uniunea nu s'a făcută așa, precum dice împăratul. N'a strigat în acelu sinod nici Mitropolitul Atanasie, că în anul 1698 nu s'au primit cele patru puncte din diplomă, deși el ar fi trebuit să o spună acesta, dacă clausula, cu care subscrisesse manifestul, ar fi avut înțelesul, că credința catolică nu se primesc din partea Românilor.

Dar nu numai că nu a protestat nimenia în contra celor ce le spune împăratul cu privire la natura uniunii cu biserica Romei, ci din contră toți s'au declarat mulțamiți cu acelea. Contele Apor scrie atăt împăratului Leopold, cătă și cardinalului Kollonits, că mai ușor se pōte cugeta, de cătă descrie mângâierea, ce au avut părinții sinodului, când au primit diploma împărătescă. Er Mitropolitul Atanasie și clerul adunat în sinod, în epistolele adresate totă acelor înalte persoane, le aduc

¹⁾ Symb. I p. 224.²⁾ Chron. a. 1699.³⁾ Nilles, Symbolae, I. pag. 292 și Șincai Chron. an. 1699.⁴⁾ Nilles ibid. p. 229—232.¹⁾ Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen unter Leopold I. Hermannstadt 1890.²⁾ Symb. I. pag. 216—217.³⁾ Chron. a. 1698.⁴⁾ Nilles, Symb. I. p. 9.⁵⁾ Istoria bis. Rom. partea 2 cap. 6. §. 6.

mulțămite neperitoare (immortales gratias) pentru diploma din cestiune.

Așadar împăratul Austriei, dieta Transilvaniei, Clerul înregul românesc în frunte cu Mitropolitul său recunosc public și în modul cel mai solemn, ce se poate închipui, că uniunea, ce s'a făcut în 1698, este o uniune dogmatică, este o primire sinceră a credinței catolice, și acceptarea fără șovăire a celor patru puncte dogmatice. Și cu toate acestea dlă Densușană are cutezarea să scrie, că așa ceva nu s'a primit în sinodul din Octombrie 1698, și că primirea acelor puncte este o născocitură a Iesuiților, virtă în manifestul latinesc mai târziu și fără de scirea părinților sinodului!

Noi însă trebuie să declarăm, că acela, care ignoră astfel de acte publice, solemne, irefragabile, nu scrie istorie, și că insulta, ce o face altora, numindu-i falsificatori, se întorce asupra lui ca adevărul zdrobitor. Er „Gazeta Transilvaniei” deschidându colonele sale la astfel de scrieri ca ale dlui Densușană, cari numai cercetări istorice-critice nu se pot numi, arată, că este condusă de niște oameni lipsiți și de cea mai elementară cunoștință despre cestiunile, ce se agitază într'nsa.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.
(Continuare.)

Intr'aceea deschise triumvirul un scriu frumos și scose dintr'nsul o catenă de aur, de care atrna o capsulă mare de aur. Pe latul său purta ea o cunună de petri scumpe. Ea se deschise, și dintr'nsa ieși la ivită un inel de aur cu sigilul, precum se obișnuiau fruntașii romani să porțe în degetul al treilea al mânei drepte.

„Privesce inelul acesta,” duse Marcu Lepidul. „Elu este sigilul său mai bine decât duplicatul sigilului lui Augustu, al aceluși sigil, cu care sigilează elu încă și acum toate decretalele sale. Eu l'am primit de la juvenerariul, pe care l'am recomandat împăratului pentru a-i găti sigilul. Elu prin duplicatul acesta a voit să-mi arete recunoștința sa. Eu n'am folosit nici odată sigilul, și pe cel ce l'ar folosi, flă așteptă pedepsă de mörte. Tu nu vei ajunge nici odată în ispita de a-l folosi, și de aceea lasă-mă, să-ți anin podoba asta mică în jurul grumazilor. Dorăscu, ca tu să-l porți totdeauna.”

„Bunul meu unchi!” duse Agata. Ochiul îi strălucia de bucurie, și îmbrățișându pe bătrânul triumviru continua: „Și asta și-o promisă! Tu vești, că m'ai cucerit pe deplin cu catena asta frumoasă. Ea va fi totdeauna podoba mea. Te rog, pune-mi-o în jurul grumazilor!”

Sara asta le-a trecut repede, și ei speră, că voru mai avé multe sori ca asta în castelul loru celu vrăjitu.

XXIV.

Eră vomu să ne îndreptăm cătră nordul Italiei. Întrégă oștea romană s'a adunat în jurul cetății Forum Alieni sub comanda Cesarului Germanicu și doria, să se lupte cu barbarii, cari treceau preste Alpii Reticii în Venetia.

Ostași singuratici, cari au fost trimiși înaintea ei și au cutezat să înainteze și mai bine de șeptedeci de miluri dincolo de hotarile Venetiei, au adus scirea, că barbarii s'au pogorit deja până la lacul Benacus, astăzi numit lago di Garda.

După datina loru strategică veche la capul nordic al lacului s'au împărțit în două cete, pentru ca să pótă înainta cu atât mai repede și mai ușor pe lângă cei doi

țermi și prin stăpânirea unui ținut mai mare să pótă afla cu atât mai ușor celea de lipsă pentru trai. Póte că speră cu o cale să dea năvală la capul sudic al lacului din două laturi asupra oștii romane și să o aducă în strimțore.

Încă o scire totu așa de însemnată a ajuns într'aceea în tabăra lui Germanicu. Provincia Iliricului, adică Dalmația de astăzi, s'a resculat spre a scăpa din jugul, în care o a înjugat Tiberiu mai înainte de mai multe ori. Garnisioanele au fost măcelărite, și numai puțin ofițeri au scăpat într'o luntriță preste Marea Adriatică. Ei veniră acum la Germanicu și-i împărțiră, că barbarii aveau de gând să trecă preste mare și să debarce la Ravenna ori mai cătră mătădi în Portus Classis, dar acum, după ce Cesarul a chemat în serviciul său întrégă flota Liburică la malul de dincoace a Adriei, ei s'au vădit siliți a face încunjurul celu mare pe uscat și acum cutieră totă Istria.

Germanicu a conchemat la sfat pe subcomandanții săi. Nu va fi de lipsă, să mai spunem, că la sfat a fost chemat și eroicul nostru prietinu Paulu. Elu a ajuns și a două ora norocos la oște, a două ora însoțit de prietini săi și cu comora neatinsă de tâlhari. Germanicu era foarte mulțămit cu purcederea lui circumspectă și avea de gând, să-l distingă în expediția asta rășboinică.

„Avem patruzeci de mil de ostași,” duse Cesarul cătră ofițerii săi, „și putem fi încredințați, că inimi sunt de trei ori atâția. Scim însă din esperință, că față cu ordele lor fortele noastre avem să le computăm îndoit, și așa suntem aproape asemenea cu ei. Cu toate acestea avem să ne ferim a ne întâlni cu întréga loru forță: ne este neasemenat mai ușor a-i învinge împărțit în două lupte. Precum se pare, ei în contra tuturor regulor strategice eră au comis greșala de a se împărți în două cete egale, și în chipul acesta sunt dați pe mâna noastră. La câteva miluri spre mătănopte dela Verona, între rful Athesis și între malul ostic al lacului Benacus, este o strimțore, care pentru îngustimea sa și pentru mocirlele sale, mai ales în anutimpul acesta, este foarte greu de trecut. Acolo avem să ne punem lor mai întâi în cale. Am trimis deja acolo partea cea mai mare a unei legiuni: ostașii își vor face mai întâi o pozițiune întărită și apoi voru pótă să impedeze pe barbarii acolo și septămăni întregi. Într'aceea am eu însu-mi de gând, să înainteze fără de nici o amănare cătră mătănopte lăsându lacul de-a stînga. Barbarii voru avé acolo prietini, să se măsore cu noi, și dacă fi vomu fi învins, ceea ce speru tare, ne vomu îndrepta în contra celelalte cete, și anume pe calea cea mai scurtă, fie de cătră capul nordic fie de cătră celu sudic al lacului.”

Urmă o discuțiune generală. Ca de comună se iviră și aci mai multe păreri. Unii diceau, că ar fi mai bine, să se cerce a nimici deodată amindou cetele barbarilor, pentru ca apoi după învingere să pótă porni oștea îndată în Iliricu spre a sugruma rășcola. Altor li-se părea, că ar fi mai bine, să se învingă mai întâi ceta barbarilor, ce înaintează pe la malul apusan al lacului, ca după aceea oștea întrégă să pótă închide celelalte cete calea spre sud formându un zid viu dela lac până la Marea Adriatică.

Paulu ascultase până acum cu atențiune. Elu era cel mai tineru în adunare și așa i-se ședea, să fie modestu. Elu băgase de samă, cum Germanicu își îndrepta privirea spre elu, cându își propuse planul său strategicu.

„Bine dar,” duse Cesarul, „voiu mai cumpeni toate acestea încă odată mai înainte de ce ași hotărî definitivu. Acum ași dori, să aud și părerea adiutantului meu Paulu Emiliu Lepidul. Póte că și elu își are părerea sa, și asta cu atât mai virtosu, de órece pe elu l'am încredințat cu conducerea legiunii, care va avé să se pună barbarilor în cale în strimțorea aceea.”

Toate privirile se îndreptară spre Paulu, care roșise.

„Eu, generalul meu,” duse cu voce hotărîtă, dar modestă, „aflu planul tău de cel mai bunu. Mi-se pare, că e mai sigură învingerea unei cete prin oștea noastră întrégă, și vestea acestei învingeri va răpi celelalte cete curajul, și învingerea ei va fi deci cu multu mai ușoră. După învingerea a două va mai avé Roma încă destul fi, cari să respingă pe cei ce voru să năvălescă în imperiu din Retia.”

Germanicu privia cu multă plăcere la tinărul său adiutant. (Va urma.)

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

222 szám. v. h.
1893.

(44) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1122/93 számú végzése által balázsfalvi Nisztor Gyula javára a nagy csergedi „Craitia” nevű határrészben lakó Popa Aurél ellen 125 frt 95 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 372 frt krra becsült 2 drb 5—6 éves tehén, 2 drb idei bornyu, és 38 drb juhból álló ingóságok 125 frt 95 kr. tőke, ennek 1893. év május hó 22 napjától járó kamatai 38 frt 34 kr., megállapított eddigi 3 frt 60 kr. jelen hirdetményi és az ezotáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járás-bíróság 1228 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a nagy Csergedi Craitiában leendő eszközlésére 1893-ik év Oktober hó 23-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Balázsfalván 1893-ik évi Oktober hó 2-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

Vesminte gata

pentru bărbați și băeți, croitura cea mai modernă, materie bună și prețuri foarte scăzute, din fabricele cele mai renumite din Viena, le recomandă subscrierul M. O. publicu. În deosebi atrage atențiunea M. O. Domni preoți la aceea, că: rocuri (căputuri) de érnă, blănite cu postavă și vată, ce costă până acuma, și costă și aci la alții 30—35 fl., le vindu cu 16—20 fl.

Blăși, 28 Septembrie 1892.

Demetriu Turcu,
comerciantu.

(42) 2—5

Dela Tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla—Szamosújvár

se pot procura următoarele carti:

(41) 2—10

Cuvântări bisericesci, funebre, catechese etc.

Cuvântări bisericesci (acomodate pentru ori ce timp) de I. P. Papiu. T. I. Ed. II. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci (pre dominece) de I. Papiu. Tomul III. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci la toate sărbătorile de preste an, de Ioan Papiu. — Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus — 1 fl. 50 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni pentru diferite casuri de morțe întocmite de Ioan Papiu. Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus. — 1 fl. 50 cr.

Predice populare pe dominece, sărbători ocazionale și pentru morți, de Gavril Pop. Tom. I. II. III. și IV., fieșce care tom costă 1 fl.

Predice pentru dominecele de preste an compuse și elucrate după Catechismul lui Deharbe, de Vas. Criste. Tom. I. dela Domineca Vameșului și a Fariseului până la Domineca a X-a după Rosalie. — 90 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni. Din auctori renumiți, prelucrate de Tit Bud vicariu etc. Prețul: 1 fl.

Catechese pentru pruncii școlari din școalele elementare populare. După preotul Georgiu Mey preot în Schwörzkirch din diecesa de Rottenburg de Tit Bud paroch gr. cat. în Sat-Șugatag, etc. Prețul 60 cr.

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, prelucrat după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu fost prof. de s. scriptură, catehetică motodică în semin. archid. din Blaș, actualminte vicariu archiepisc. în Făgăraș. Prețul 60 cr.

Toma a Kempis depre imitațiunea lui Christos, românește depre originalul latin de Gavril Pop canonic; legat 1 fl. 15 cr.

Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniale cu respect la disciplina vigentă în provincia bisericescă gr. cat. de Alba-Iulia-Făgăraș, scrisă în usul păstorilor sufietesci prin Dr. Iuliu Simon pref. de s. Teologie. 1 fl. 30 cr.

Domneșcesca liturgie a celui dintru sănți părintelui nostru Ioan Chrisostom de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. etc. 25 cr.

Rogațiunea Dnui Tatăl nostru. Explicată pre scurt de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. și asesor consist. Prețul 10 cr.

Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebre, urmate de iertățiuni, epitafiă ș. a. Prețul 25 cr.

Tot de aici se pot comanda cărți și utensilii școlastice și altfel de cărți apărute ori și unde, precum și tot soiul de papire și recuisite de scris. — În tipografia propriă se primesc spre efeptuire tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Novele, Schițe, Piese teatrale, Anecdote ș. a.

Merinde dela Șoolă seu învățături pentru popor, culesse din diarul unui școlar de Dr. Georgiu Popa. Prețul 60 cr.

Idealul perdut. Novela originală de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Opera unui om de bine. Novela orig. — continuarea novelei „Idealul perdut” — de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Barb cobzarul. Novela originală de Emilia Lung. Prețul 10 cr.

El trebuie să se însore. Novela de Maria Schwarz, traduc. de N. F. Negruțiu. Preț. 15 cr.

Miseriile sociale. Novela de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Influința mândriei. Novela de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Ultimul sicăstru. Tradițiune de G. Simu. Prețul 6 cr.

Cântăreța. Novela de Dem. Dan. Preț. 15 cr.

Bunica și nepotelul. Schiță din sfera educațiunii. După E. Legouvé de G. Simu. Preț. 6 cr.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusă. Prețul 60 cr.

Nr. 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Prețul 20 cr.

Prin morțe la victoriă. Comedie într'un act de A. Kotzebue localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută prin V. Nicora prof. gimnas. — Cu portretul M. S. Regina României. Prețul 10 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un vol. de 192 pag., cuprinde 103 poesii bine alese și aranjate. Prețul redus (dela fl. 1.20 la) 60 cr.

Tesaurul dela petroșca seu **Gloșca ou puil de aur.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețul 15 cr.

Economia pentru școalele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 15 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De V. Gr. Borgovan. Prețul 10 cr.

365 Anecdote și Glume adunate, prelucrate și aranjate de Tit V. Gheaja spirit. la inst. corect. Cuprinsul acestui op. este foarte petrecător, — așa că cetind și numai 1 pagină

din el; caută se rîdi ori cât ai fi fost de necăjit și măchnit altmintrenea. Prețul unui esempl. cu porto francat e 40 cr.

Povestiri alese de Petra-Petrecu. Prețul spedate franco 80 cr.

„Nopti de iernă.” Novele pentru popor de G. Simu. Prețul 1 fl.

Chiuituri de oari strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul. Prețul 40 cr.

Starostele adecă Datinii dela nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr.

Trandafiri și vioarele. Poesii de I. P. Reteganul. Ed. a II-a amplificată. Prețul 60 cr.

Versuri de dor, adunate din poezii români de A. Prețul 25 cr.

Cele mai bune și mai ieftine cărți de rugăciuni.

Icona sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea Măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păcașiu preot gr. cat. în Hotoană. Ed. III. corasă și amplificată. Prețul unui esemplar broș. 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, foarte frumos ilustrată. Prețul unui esempl. broș. e 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată, pentru pruncii școlari de ambe sexele. Prețul unui esempl. broș. e 15 cr., 100 es. 12 fl., 50 esempl. 7 fl., legat 22 cr., 100 esempl. 20 fl., 50 esempl. 10 fl. 50 cr., leg. în pânză un esempl. 26 cr.

Cărțioacă de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icône frumoșe. Prețul unui esempl. broș. e 10 cr., 50 esempl. 3 fl., 100 esempl. 5 fl.; — legat 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Visul Prea Sântei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciuni frumoșe. Prețul unui esempl. legat și spedat franco e 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Epistolia Dnui nostru Isus Christos. Prețul unui esempl. legat și spedat franco e 15 cr., 50 esempl. 6 fl., 100 esempl. 10 fl.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscința pre Veneratulă Cleră greco-catolică, că precum și până acum iați asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericilor, în ce privesce lucrul de măsură și de sculptură, de colorare respective de marmorisare și de prevedere cu icône sante, dimpreună cu așezarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesou ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoștere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtași ocașionalminte de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele cel bunu, care mi-l'am câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin acesta capacitatea de concurență mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebită stimă
Carol Müller,
auritor și fabric. de recuis. bisericesci.